

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Vahit KİRİŞÇİ tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM içtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Doğu Karadeniz Bölgesinde, 182 bin aile, 787 bin dekar alan üzerinde yapılan çay üretim ile geçimini sağlamaktadır. Çay üreticileri; gübre fiyatlarından mazottan, elektriğe, çaylıkların bakımından, temizlenmesine, tarımsal ilaçların kullanımından, çay toplama bedeline, girdi fiyatlarında yaşanan fahiş artışlar nedeniyle büyük mağduriyetler yaşamaktadır.

RTE Üniversitesi Çay İhtisaslaşma Koordinatörlüğü'nün, Çay Yetiştiriciliğinde Gübreleme adlı yayınına göre, çay bahçelerinde en çok 25-5-10 (N P K) kompoze gübre kullanılmaktadır. Dekara 70 kilogram gübre verilmesi önerilmektedir. Ayrıca çay topraklarının ihtiyacına göre dekar başına 3-4 ton (3-4 yılda bir) çiftlik gübresi verilebilmektedir. Birinci gübrelemenin Mart-Nisan aylarında, ikinci gübrelemenin ilk hasattan sonra, üçüncü gübrelemenin ise 2. hasattan sonra yapılması tavsiye edilmektedir.

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri, 14 Şubat 2022 tarihinden itibaren üre gübresinin 9 bin 200 TL, 20.20.0 gübresinin 6 bin 100 TL, çay gübresinin de 7 bin 500 TL'den satılacağını bildirmiştir. 2021 Şubat ayında yaş çay gübresi 2 bin 500 TL'den satılmıştır.

2022 Yılı Yaş Çay Kampanyası öncesi çay bahçelerinde kullanılacak olan gübrenin fiyatının 3 kat artmasına üreticiler tepki göstermiş, fiyat artışı nedeniyle gübre kullanamayacaklarını, bu durumun da büyük verim kaybına ve çayın kalitesinin düşmesine neden olacağını söylemişlerdir.

Girdilerin artışına karşı, çay alım fiyatı maliyetleri karşılamamaktadır. ÇAYKUR'un uyguladığı kota ve kontenjan nedeniyle çay üreticileri, çaylarını belirlenen taban fiyatın altında, özel şirketlere satmak zorunda kalmaktadır. 2020 yılında çay sektöründeki toplam alımın %53,4'ü 752 bin ton ile ÇAYKUR tarafından, %46,6'si 655 bin ton ile özel sektör tarafından gerçekleştirilmiştir. Üreticiler, kota ve kontenjanın kalkması, tüm yaş çay alımının ÇAYKUR tarafından yapılması talebinde bulunmaktadır. ÇAYKUR ise son dört yıldır üst üste zarar

etmesiyle tartişılan bir kurum haline gelmiştir. 2019 yılında 635.092.521,33 TL, 2020 yılında 547.247.289,94 TL, 2021 yılında ise 503. 840.000 TL zarar etmiştir.

Anayasa, üreticilere, işletme araç ve gereçlerinin ve diğeri girdilerinin sağılanmasını kolaylaştırmayı, bitkisel ve hayvansal ürünlerin değeriendirilmesi ve gerçeki değeriilerinin üreticinin eline geçmesi için gereken tedbirleri almasını Devletin sorumluluğı olarak tanımlamıştır. Devletin üreticiye vereceğı destekler de 5488 sayılı Tarım Kanununda, belirlenmiştir. 2020 yılında çay üreticilerine fark ödemesi olarak 13 krş/kg, toprak analizi desteğı 50 da ve üzeri araziler için 40 TL/da, 4 TL/da olan gübre desteğı 8 TL/da olmuş ve mazot desteğinde ise 7 TL/da ödeme yapılmıştır. Yasalarla düzenlenmesine karşın girdilerde fahiş fiyat artışları, desteklerin yetersizliğı ve bütüncül bir çay politikasının olmaması nedeniyle çay üreticilerin mağıduriyetleri giderilmemektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Çay üreticilerinin mağıduriyetlerinin giderilmesi için gübre fiyatlarında düzenleme yapacak mısınız?
- 2- Gübre kullanamayan üreticilerin ürettiğı çayda veriminin ve kalitesinin düşmemesi için ne gibi tedbirler alacaksınız?
- 3- Girdilerdeki fahiş fiyat artışına göre tarımsal desteklerde düzenleme yapacak mısınız?
- 4- Son beş yılda çay üreticilerine ne kadar gübre desteğı verilmiştir? Kaç üretici bu destekten yararlanmıştır?
- 5- Kota ve kontenjan miktarları hangi ölçütlere göre belirlenmektedir? Çay üreticilerinin talebi olan çay alımında kota ve kontenjanın kalkması için çalışmalarınız olacak mıdır?
- 6- Üreticilerin taban fiyat altında özel şirketlere çaylarını satmak zorunda kalmamaları için ne gibi tedbirler alacaksınız? Özel sektöre ürünlerini satmak zorunda kalan üreticilerin zararlarını gidermek için çalışmalarınız olacak mıdır?
- 7- ÇAYKUR'u üreticiden yana faaliyet yürüten ve kar eden bir kurum haline gelmesi için ne gibi çalışmalarınız olacaktır? Kurumu milyonlarca TL zarara sokan yöneticiler için soruşturma açılacak mıdır?
- 8- ÇAYKUR özelleştirileceğı için zarar etmesine göz yumulduğı iddialar için kamuoyu neden bilgilendirilmemektedir? Hükümetinizin ÇAYKUR'u özelleştirecek midir?